

Stora skillnader i stödet

Bor du i Haninge – grattis! Bor du i Storuman – nitlott. Bostadsorten avgör om ett barn i kris ska få hjälp. Det visar Rädda Barnens nya kartläggning.

I SVERIGE LEVER omkring 200 000 barn med en förälder som missbrukar. Ungefär lika många upplever våld i sin familj och cirka 100 000 barn har en förälder med psykisk sjukdom.

– Men i dag får bara en bråkdel av alla barn som lever i utsatthet hjälp, säger Anna Frenning, handläggare på Rädda Barnen.

– Det är anmärkningsvärt med tanke på vad mycket psykiskt lidande och framtida sociala kostnader tidigt stöd och rehabilitering kan förebygga.

Hon har ansvarat för den landsomfattande kartläggning som Rädda Barnen nyligen har publicerat. Där framgår att det finns stora skillnader i vad kommuner erbjuder för stöd.

I Enköping och Haninge erbjuds till exempel både krissamtal och gruppstöd till barn som är utsatta på olika sätt. De som bor i Ovanåker, Pajala och Storuman däremot, får ingen hjälp från sina kommuner, varken krissamtal eller gruppstöd.

– Oacceptabelt. Oavsett var ett barn bor har det rätt att erbjudas en möjlighet att

prata igenom sin situation med en kompetent vuxen, enskilt eller tillsammans med andra barn.

Kartläggningen visar även att det finns stora skillnader i vem som erbjuder stödet. Kommuner, landsting, kyrka, en ideell förening eller en frivilligorganisation – det varierar. För den som är utsatt är det ofta svårt att veta vart man ska vända sig.

DEN TYP AV PROBLEM som barnen brottas med kan i många fall också vara avgörande för deras möjligheter att få hjälp. I en kommun som Munkfors, som precis ska starta stödgrupper för barn från missbrukarhem, finns till exempel inga för barn som lever i våldsamma hemmiljöer.

– I en liten kommun finns inte till-

”Lagstiftningen måste bli tydligare”

Kerstin Wigzell har fått i uppdrag av regeringen att se över bestämmelserna i socialtjänstlagen om barns och ungas rätt till stöd och skydd. Den så kallade barnskyddsutredningen ska vara klar nästa sommar.

Tycker du att boendeorten ska avgöra om barnet får hjälp?

– Nej, absolut inte. Kommunala självstyret är en viktig princip, men den får inte gå ut över kvaliteten i skyddet av barn och ungdomar.

Vad är din reaktion på Rädda Barnens rapport om stöd till utsatta barn?

– Det är svårt att uttala sig om skillnaderna, men det jag slås av är att det generellt erbjuds så lite stöd i förhållande till det sannolika behovet.

Varför tror du att stödet är så bristfälligt?

– En del handlar förstås om ekonomi. Men det är inte allt, det är också en prioriteringsfråga.

Kerstin Wigzell är regeringens utredare.

Vad behöver göras för att jämna ut skillnaderna?

– Jag tror inte på att införa en gemensam miniminivå för vilket stöd ett barn ska få. En miniminivå riskerar att bli en norm och kan också hämma utvecklingen av nya arbetssätt och verksamheter. Jag vill istället pröva hur lagstiftningen tydligare kan uttrycka krav på kvalitet, vilket som är det professionella ansvaret, samt rätten till stöd. Jag vill även undersöka hur man genom lagstiftning kan främja samhällets gemensamma ansvar för utsatta barns och ungdomars välbefinnande. ■

FOTO: Pawel Flato

Grupp av barn	Andel kommuner som erbjuder krissamtal
Barn som bevittnat våld	77 procent
Barn utsatta för våld	69 procent
Barn utsatta för sexuella övergrepp	52 procent
Barn som förlorat förälder eller syskon	47 procent

Grupp av barn	Andel kommuner som erbjuder gruppstöd
Barn till missbrukare	68 procent
Barn till psykiskt sjuka	38 procent
Barn som bevittnat våld	37 procent
Barn till föräldrar i skilsmässa	29 procent
Barn utsatta för våld	23 procent
Barn utsatta för sexuella övergrepp	13 procent
Barn som förlorat förälder eller syskon	4,5 procent

till utsatta barn

räckligt mycket resurser för att starta fler grupper, vi har prioriterat den grupp av barn som vi tror är störst. För övriga barn erbjuds istället individuella samtal, säger Felicia Weinberg, chef för individ- och familjeomsorgen i Munkfors kommun.

Rädda Barnens kartläggning visar att situationen i Munkfors inte är unik. Barn erbjuds oftare stöd genom individuella krissamtal än genom samtalsgrupper. En tendens är att det totala antalet barn som får stöd i grupp minskar.

Sämst möjlighet att delta i en stödgrupp har barn som förlorat en förälder eller ett syskon. Trots att detta drabbar över 3 000 barn – varje år. Mindre än hälften av alla kommuner och bara ett fåtal landsting erbjuder det stödet.

– Det är väldigt synd. I stort sett alla barn som varit med i våra stödgrupper har upplevt det som mycket positivt, säger Eva Lundberg, barnsjuksköterska som leder barn i så kallade sorg-grupper på Uppsala akademiska sjukhus.

ATT MED GRUPPENS hjälp slippa känna sig ensam om sitt öde och att få dela sina känslor med andra i liknande situation är viktigt, menar hon.

– Det är något barnen kan finna styrka i och som gör att de orkar gå vidare i livet.

Hon påpekar att även om barnen mår bättre av att delta, är stödgrupperna inte en naturlig del av sjukhusets verksamhet.

– Gruppledarna måste själva vara drivande, leta pengar för verksamheten och hitta lämpliga lokaler.

Att villkoren för stöd ser så olika ut i landet beror på att lagen är otydlig, menar Anna Frenning. Hon tycker att det ska finnas en gemensam miniminivå för vad det offentliga ska erbjuda barn i förebyggande arbete och tidiga insatser.

– Det måste stå i lagen vem som har ansvaret. Det kan inte hänga på resurser och enskilda eldsjälares vilja om barn ska få stöd eller inte. ■

TEXT: Nadja Debove FOTO: Jörgen Hildebrandt

Fotnot: Kartläggningen **Stöd till barn i utsatta situationer – en fråga om bostadsort** finns att ladda ned på www.bokhandel.rb.se